

Довідник безбар'єрності

Перша леді України Олена Зеленська презентувала електронну версію «Довідника безбар'єрності». Посібник покликаний зафіксувати нові норми безбар'єрної мови та стати гідом з коректного спілкування. Презентація відбулася в Міжнародний день загального доступу до інформації за участю журналістів і головних редакторів провідних українських медіа.

«Довідник безбар'єрності» – проект з відкритим кодом, доступний для використання та цитування, який також можна доповнювати. Над ним працювали правозахисники, психологи, батьки, які виховують дітей з інвалідністю, українські та міжнародні експерти. Посібник доступний за посиланням <https://bf.in.ua>.

Безбар'єрність – це не тільки доступ до фізичних об'єктів. Це значно ширше поняття, яке включає в себе не лише різні сфери діяльності, але і категорії мислення та взаємодії з іншими людьми, як рівними. «Довідник безбар'єрності», який у вересні презентувала перша леді Олена Зеленська, у доступній формі пояснює, чому не можна обмежуватися пандусами, якщо хочемо жити у безбар'єрному світі, а також, чому мова спілкування дуже важлива.

Структура Довідника включає в себе чотири розділи: «Складові безбар'єрності», «Правила мови», «Словник» та «Безбар'єрний календар».

Розділ «Складові безбар'єрності» простою та доступною мовою розкриває, що таке бар'єри, стереотипи, інклюзія, залучення, недискримінація, толерантність, прийняття, доступність, гендерна рівність, універсальний дизайн тощо.

Наприклад, стереотипи пояснено як усталені шаблони мислення або так звані кліше. Довідник уточнює, що за своєю суттю стереотипи є дуже небезпечним явищем, адже вони створюють тло для стигматизації – «таврування» людей через якісь їхні ознаки.

У розділі «Правила мови» наведені та пояснені принципи безбар'єрної мови – мови, у якій відсутні слова, фрази, що демонструють упереджене, стереотипне або дискримінаційне ставлення до людини.

Так, Довідник рекомендує використовувати нейтральну термінологію, без зайвого емоційного забарвлення. Поширені випадки, коли вживають фразу «людина, яка страждає на ...». Однак існують такі види порушень, з якими людина живе упродовж життя, але це не перетворює його на суцільні муки. Це, наприклад, аутизм, цукровий діабет, гіпертонія, сколіоз, ВІЛ/СНІД. Тому замість «страждає» доречно говорити «має» або «живе»: «людина, яка має діабет», «людина, яка живе з ВІЛ».

У розділі «Словник» зібрані поняття, які некоректно вживати стосовно різних людей. Тут пропонуються варіанти, як говорити правильно і пояснюється, чому саме так.

Наприклад, не варто казати «шизофренік», бо це слово вже давно стало образливим і використовується як лайка. Поширену фразу «ВІЛ-інфікований» Довідник радить замінити на коректну «людина з ВІЛ/СНІД». Також не варто казати «наркоман», або «алкоголік», адже ці слова просякнуті стигмою та негативним ставленням до людей, які живуть з цими видами залежностей.

Розділ «Безбар'єрний календар» розповідає про важливі дати, визначні і пам'ятні дні та пояснює, як їх відзначати та коли привітання є недоречними.

Наприклад, 13 жовтня відзначається День незрячих людей, відомий також як День «білої тростини». Довідник пояснює, навіщо його започатковано та які заходи варто проводити у цей день.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

